

HET
IJZEREN
PAARD

Inhoud

Voorwoord	7
door Ir. J. Lohmann, President der N.V. Nederlandsche Spoorwegen.	
Wanneer men eene stoommachine	8
Uit: C. C. van Hall, Handleiding tot de kennis van de verschillende soorten van Locomotieven, benevens praktische voorschriften tot het geleiden van dezelve. Haarlem, A. C. Kruseman, 1844.	
Waar de victorie begon	9
Uit: Samuel Smiles, George Stephenson. Uit het Engelsch door A. Winkler Prins. 2e Druk. Deventer, W. Hulscher G. Jz., 1882.	
Wedstrijd voor locomotieven	12
Vertaling van een twee-tal Engelse pamfletten uit 1829.	
De proefritten bij Rain-Hill	17
Uit: The Liverpool Times. 13 October 1829.	
De proef op de som	19
Uit: Dr. G. Muhl, De West-Europesche Spoorwegen. Uittreksel uit een dagboek gedurende eene reis over de Belgische Spoorwegen. Uit het Hoogduitsch. Deventer, J. de Lange, 1839.	
De halve aarde is op reis	22
Uit: Mr. Dirk Donker Curtius, Iets over het nut der ijzeren wegen voor Nederland. 's-Gravenhage, A. J. van Weelden, 1837.	
Een tragisch ongeval	23
Uit: Samuel Smiles, George Stephenson. Uit het Engelsch door A. Winkler Prins. 2e Druk. Deventer, W. Hulscher G. Jz., 1882.	
Met George Stephenson op de locomotief	26
Uit: Frances Ann Kemble, Record of a Girlhood. 3 Dln. 2e Druk. Londen, R. Bentley and Son, 1879.	
Mijmeringen tijdens een rit van Ans naar Brussel	31
Uit: C. H. Clemens, Herinneringen en Ontmoetingen. Nieuwe schetsen uit Noord-Brabant, Limburg en België. Nijmegen, J. F. Thieme, 1840.	
Amerikaanse indrukken	38
Uit Charles Dickens, Amerikaanse Indrukken. (1e uitgave: 1842). Uit het Engels door G. J. Werumeus Buning-Ensink. Utrecht, Het Spectrum, z.j.	
De veerschipper	43
Uit: Hildebrand, Camera Obscura. 47e druk. (1e uitgave: 1839). Haarlem, Erven F. Bohn N.V., 1946.	
De peinzende Haarlemmer trekschuit, bij de aanstaande daarstelling van eenen ijzeren spoorweg, tusschen de steden Amsterdam en Haarlem	45
Amsterdam, Wed. C. Kok, geb. van Kolm, z.j.	
Invloed der ijzeren spoorwegen op de beschaving	51
Uit: C. E. D'Hanens, Invloed der IJzeren Spoorwegen op de Beschaving. Uit het Fransch door Mr. C. Themmen. Kampen, K. van Hulst, 1837.	
Amsterdam is geen Liverpool!	53
Uit: A. F. Bouricius, De Stoomwegen. Arnhem, W. J. Kruyt, 1837.	
Inwijding van Neerlands eerste spoorweg	54
Uit: Amsterdamsche Courant. 21 September 1839. Amsterdam, J. van Bonga Jr.	

Een vorstelijk uitstapje	56
Uit: Nieuwe Amsterdamsche Courant Algemeen Handelsblad. 30 September en 5 October 1839.	
Amsterdam, Gebr. Diederichs.	
De rid naar Haarlem in den spoorwagen	57
door J. van Oosterwijk Bruyn.	
Uit: Nederlandsche Volks-Almanak voor 1841.	
Amsterdam. J. H. en G. van Heteren. 1840.	
Berigt	60
Uit: C. C. van Hall, Handleiding tot de kennis van de verschillende soorten van Locomotieven, benevens praktische voorschriften tot het geleiden van dezelve.	
Haarlem, A. C. Kruseman, 1844.	
De opening van den Rijnspoorweg te Arnhem den 14 Mei 1845	63
door Anthon.	
Uit: De Honigbij, of Bloemlezing op het gebied der Kunst, Wetenschap en Smaak. No. 5. Mei 1845.	
Amsterdam, J. H. Laarman.	
Spoorweg-ongemakken.	67
Uit: De Honigbij, of Bloemlezing op het gebied der Kunst, Wetenschap en Smaak. No. 5. Mei 1844.	
Zaltbommel. Joh. Noman en Zoon.	
De spoorlijn Amsterdam-Rotterdam voltooid	71
Uit: Nieuwe Amsterdamsche Courant Algemeen Handelsblad. 1 Junij en 2 Junij 1847.	
Amsterdam. Gebr. Diederichs.	
De electro-magnetische telegraaf	79
Uit: De Honigbij, of Bloemlezing op het gebied der Kunst, Wetenschap en Smaak. 1845.	
Amsterdam, J. H. Laarman.	
Kalfsvleesch, parel van de Hollandsche veeteelt	85
Uit: Mr. Dirk Donker Curtius, Iets over het nut der ijzeren wegen voor Nederland.	
s-Gravenhage, A. J. van Weelden, 1837.	
De eerste lokkemetief	87
Uit: B. van Meurs, Kriekende Kriekske. Betuwsche Gedichten. 2e Vermeerderde druk.	
Utrecht, Wed. J. R. van Rossum, 1883.	
De stoomwagen, van binnen en van buiten	88
Uit: De Nieuwste Uitvindingen.	
Leiden, A. W. Sijthoff, z.j.	
Spoorweg reisje van Marinus en Daatje	95
Kinderboek.	
Zwolle, H. L. van Hoogstraten, z.j.	
Verklaring van het in beweging brengen der locomotief	99
Uit: De locomotief populair beschreven en verklaard.	
Amsterdam, A. Jager, z.j.	
De spoorwegbrug bij Westervoort over den IJssel	101
Uit: De Nieuwste Uitvindingen.	
Leiden, A. W. Sijthoff, z.j.	
Feestelijke opening van den spoorweg van Breda naar Tilburg	105
Uit: Nederlandsch Magazijn. Nieuwe Serie. No. 45 en 46. 1863.	
Amsterdam, Gebr. van Es.	
By de inuying fen 'e spoarwei, fen Harns nei Liowerd	124
door V.	
Uit: Friesche Courant, Buitengewoon Nummer. 14 October 1863.	
Leeuwarden, J. R. Miedema.	
Met stille trom	126
Uit: Amsterdamsche Courant. 9 November 1865.	
Amsterdam, van Bonga & Co.	
Spoorweg-signalen	130
Uit: Humoristisch Album. 1871.	
Rotterdam, Nijgh & van Ditmar.	
De ijzeren harddraver	141
Uit: Veertig tweestemmige liedjes bijeengebracht door J. Worp. Woorden van P. Louwerse. Derde, herziene druk.	
Groningen, J. B. Wolters, 1886.	

De ziektestraf van een spoorjongen in het jaar 1890	142
door J. H. Jacobs.	
Uit: Steeds Voorwaarts. Orgaan van de Nederlandse Bond van Vervoerspersoneel. No 16, 3e jg. 27 September 1958.	
Utrecht.	
In snelrit over de brug	158
Uit: Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad. 21 October 1891.	
Utrecht, L. E. Bosch en Zoon.	
Het lied van den machinist	163
Uit: C. S. Adama van Scheltema, Zwervers Verzen.	
Amsterdam, S. J. van Looy, 1904.	
1908. De eerste elektrische spoorweg in Nederland.	165
door A.T.	
Uit: De Wereldkroniek. 15e jg., No. 27/28, 3 October en 10 October 1908.	
's-Gravenhage.	
Bericht aan de reizigers	173
door Jan van Nijlen.	
Rijmprent. No. 8.	
Haarlem, Joh. Enschedé en Zonen, z.j.	
De kerels op de kolenhoopen en seinhuiswachters	176
Uit: Melis Stoke, Liedjes van de rails.	
(Utrecht), Tijdschrift Spoor- en Tramwegen, (1939).	
Met blikken Tinus naar het Zuiden	177
door J. C. E. Sand	
Uit: de Telegraaf, 14, 21, 24 en 28 April 1928.	
Amsterdam.	
Sein Lodewijk	196
Uit: M. H. Breevoort, Veertig jaar tussen de rails.	
Drachten, Drukkerij Laverman N.V., 1958.	
Over bidden, vrouwen en het pleuris	201
door Anne H. Mulder.	
Uit: Nieuwe Amsterdamsche Courant Algemeen Handelsblad. 7 December 1946.	
Amsterdam.	
Nieuwe meesters	205
Uit: Melis Stoke, Liedjes van de rails.	
(Utrecht), Tijdschrift Spoor- en Tramwegen, (1939).	
Het locomotiefje	211
door Godfried Bomans.	
Amsterdam, J. F. Duwaer & Zonen, 1953.	
Afscheid	215
door Dr. Ir. F. Q. den Hollander.	
Uit: Spoor- en Tramwegen, 31e jg., No. 2, 16 Januari 1958.	
's-Gravenhage. Moorman's Periodieke Pers N.V.	
Lijst van gegevens betreffende de afbeeldingen	217
Inhoud	224

Erratum

Op blz. 191 moeten de bijschriften 'Perron met uitgang van het station Leeuwarden' en 'Arnhem, kort na de voltooiing', worden omgewisseld.

De ziektestraf van een spoorjongen in het jaar 1890	142
door J. H. Jacobs.	
Uit: Steeds Voorwaarts. Orgaan van de Nederlandse Bond van Vervoerspersoneel. No 16, 3e jg. 27 September 1958.	
Utrecht.	
In snelrit over de brug	158
Uit: Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad. 21 October 1891.	
Utrecht, L. E. Bosch en Zoon.	
Het lied van den machinist	163
Uit: C. S. Adama van Scheltema, Zwervers Verzen.	
Amsterdam, S. J. van Looy, 1904.	
1908. De eerste elektrische spoorweg in Nederland	165
door A.T.	
Uit: De Wereldkroniek. 15e jg., No. 27/28, 3 October en 10 October 1908.	
's-Gravenhage.	
Bericht aan de reizigers	173
door Jan van Nijlen.	
Rijmprent. No. 8.	
Haarlem, Joh. Enschedé en Zonen, z.j.	
De kerels op de kolenhoopen en seinhuiswachters	176
Uit: Melis Stoke, Liedjes van de rails.	
(Utrecht), Tijdschrift Spoor- en Tramwegen, (1939).	
Met blikken Tinus naar het Zuiden	177
door J. C. E. Sand	
Uit: de Telegraaf, 14, 21, 24 en 28 April 1928.	
Amsterdam.	
Sein Lodewijk	196
Uit: M. H. Breevoort, Veertig jaar tussen de rails.	
Drachten, Drukkerij Laverman N.V., 1958.	
Over bidden, vrouwen en het pleuris	201
door Anne H. Mulder.	
Uit: Nieuwe Amsterdamsche Courant Algemeen Handelsblad. 7 December 1946.	
Amsterdam.	
Nieuwe meesters	205
Uit: Melis Stoke, Liedjes van de rails.	
(Utrecht), Tijdschrift Spoor- en Tramwegen, (1939).	
Het locomotiefje	211
door Godfried Bomans.	
Amsterdam, J. F. Duwaer & Zonen, 1953.	
Afscheid	215
door Dr. Ir. F. Q. den Hollander.	
Uit: Spoor- en Tramwegen, 31e jg., No. 2, 16 Januari 1958.	
's-Gravenhage. Moorman's Periodieke Pers N.V.	
Lijst van gegevens betreffende de afbeeldingen	217
Inhoud	224

Erratum

Op blz. 191 moeten de bijschriften 'Perron met uitgang van het station Leeuwarden' en 'Arnhem, kort na de voltooiing', worden omgewisseld.